

GLOBALI(T) NÄKÖKULMA(T) JA KESTÄVYYS

(Earth as seen from Meteosat-12 in 2025, during the March equinox)

Kurssin muita teemoja (voi vielä muuttua kurssin edetessä):

2. Rauha ja turvallisuus

3. Polarisaatio ja radikalisoituminen

4. Vanheneva väestö ja demografinen transitio

5. Identiteetti ja vuorovaikutus

6. Tekoäly ja teknologiavaikuttaminen

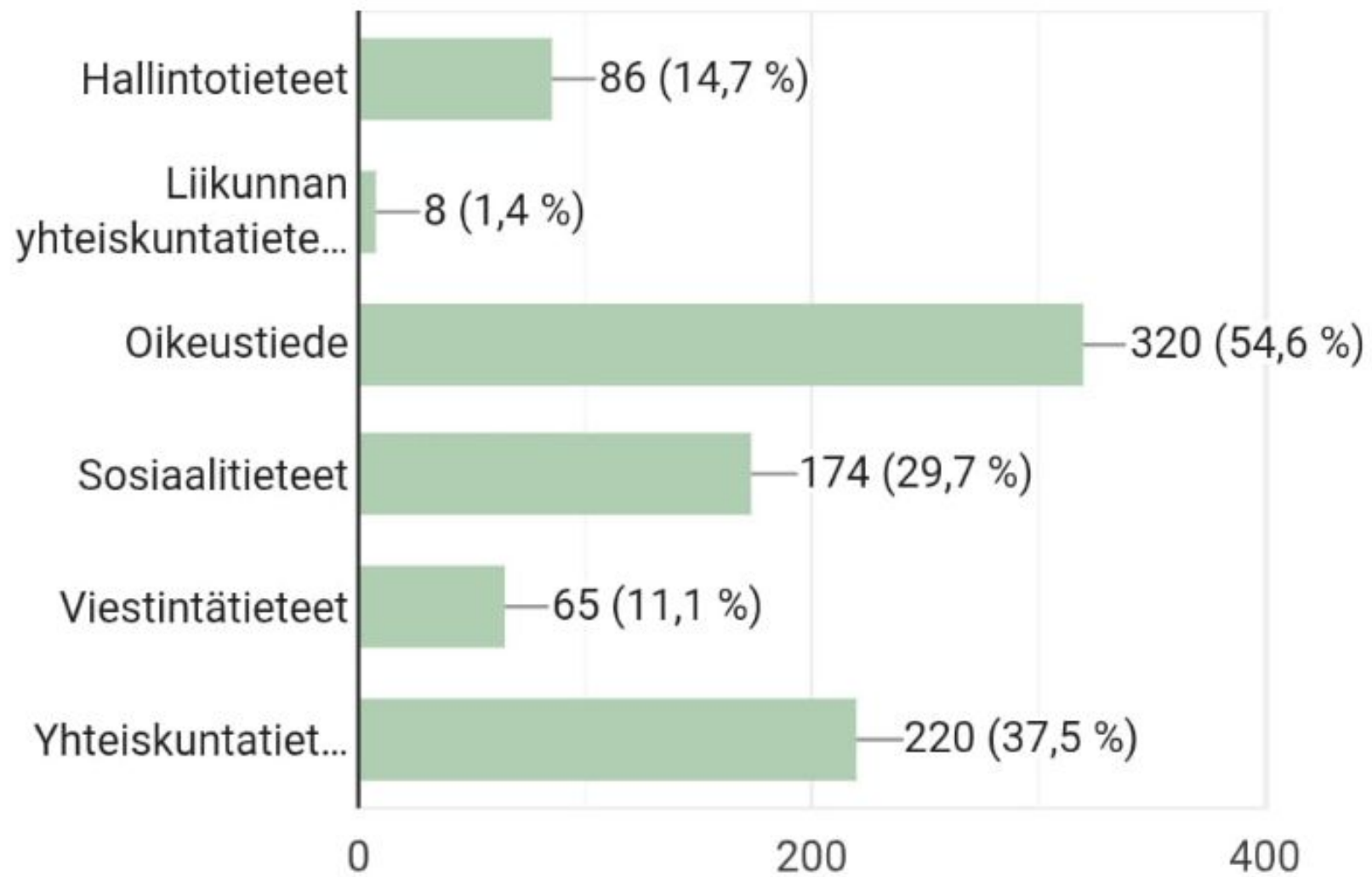
Esittely - Ville

- VaVassa mukana 2022-
- VaVan avulla sisään Helsinkiin
2021. Valtiotieteellinen tiedekunta:
 - Yhteiskunnallinen muutos /
Kehitystutkimus, kandi 2023
- Bio- ja ympäristötieteellinen
tiedekunta 2023-2025:
 - Environmental Change and
Global Sustainability (ECGS)
- Väitöskirjaprosessi aluillaan Turun
yliopistoon

Lämmittelyä/orientoitumista
päivän aiheeseen:

Miten globaali näkökulma
liittyy oman hakukohteesi
teemoihin?

Millaisia globaaleja teemoja
yhteiskuntatieteissä - tai
valitsemallasi tieteenalalla -
voitaisiin käsitellä?

Tämän päivän agenda:

Osa 1:

- Eri tulokulmia temiin “globaali”
- Mitä tarkoitetaan sanalla *globalisaatio*?
- Minkälaiset suhteet mailla ja maanosilla on?

Tauko

Osa 2:

- Millä tavalla kestävyys liittyy aiheeseen?
- Miten globaalit valtasuhteet ovat muuttuneet?
- Mitä maailmassa nyt tapahtuu globaalista näkökulmasta?

GLOBALISAATIO

- Vaikutussuhteet, riippuvuudet ja valtasuhteet
- Materian, tavaroiden, ihmisten ja ajatusten liikkuvuus
- Vuorovaikutus ei ole aina riippuvainen etäisyydestä
- Maailma entistä enemmän yhteen kytkeytynyt
- Pitkä ja lyhyt näkökulma. Esim:

Elämän ja evoluution historia

Teolliset vallankumoukset

“The Great Acceleration”

“The Anthropocene”

Kaikki mikä tapahtuu kun “ei tapahdu”

-> “lokalisaatio” ja muut vastavoimat

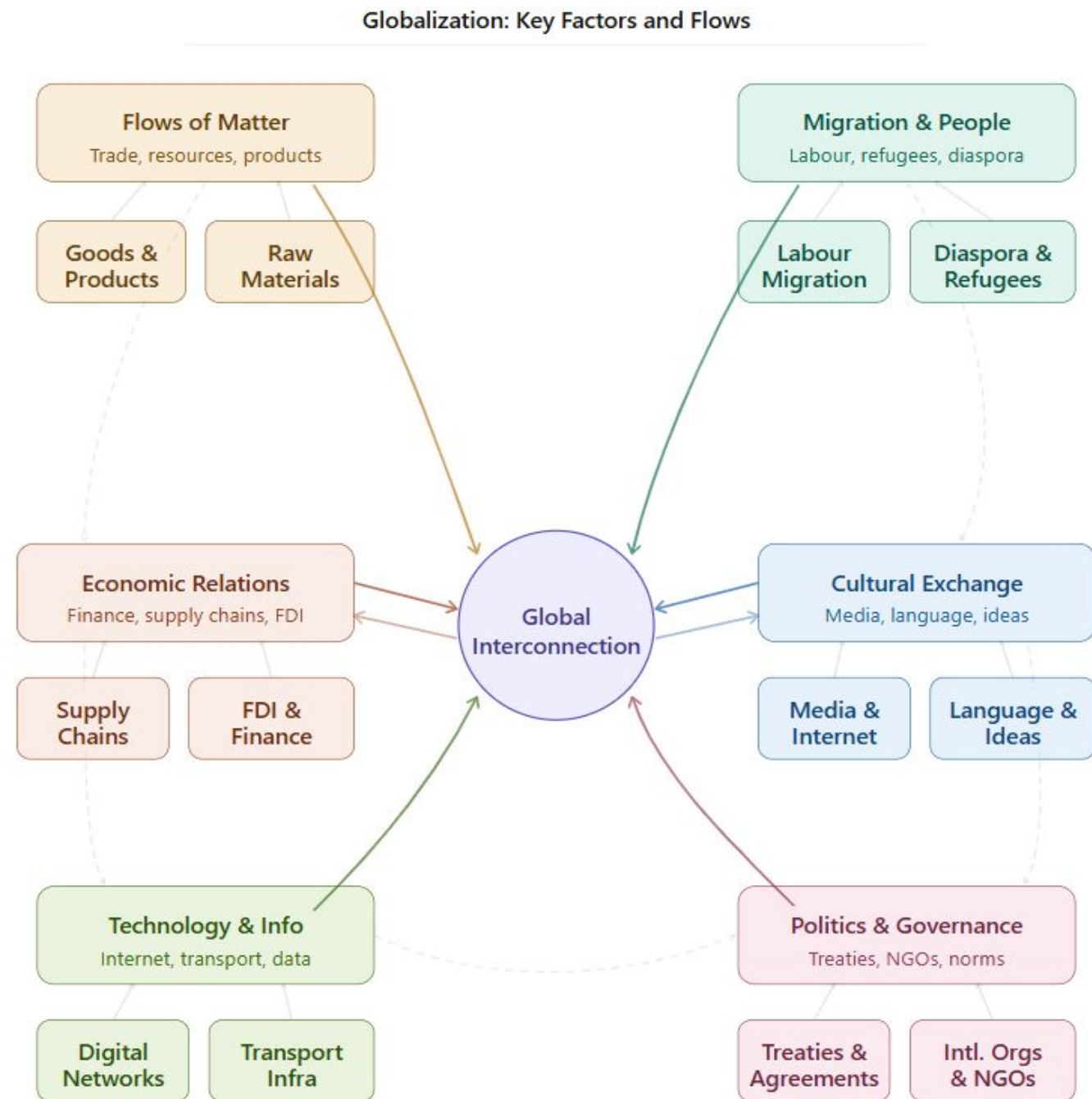

Eri näkökulmia siihen mitä “globaalilla” tarkoitetaan:

- Materiaalinen (planeetta ja luonnonvarat ym.)
- Taloudellinen
- Sopimukset (ja niiden rikkominen...)
- Kulttuurinen
- Tieto, tiede, informaatio ja data
- Tms.

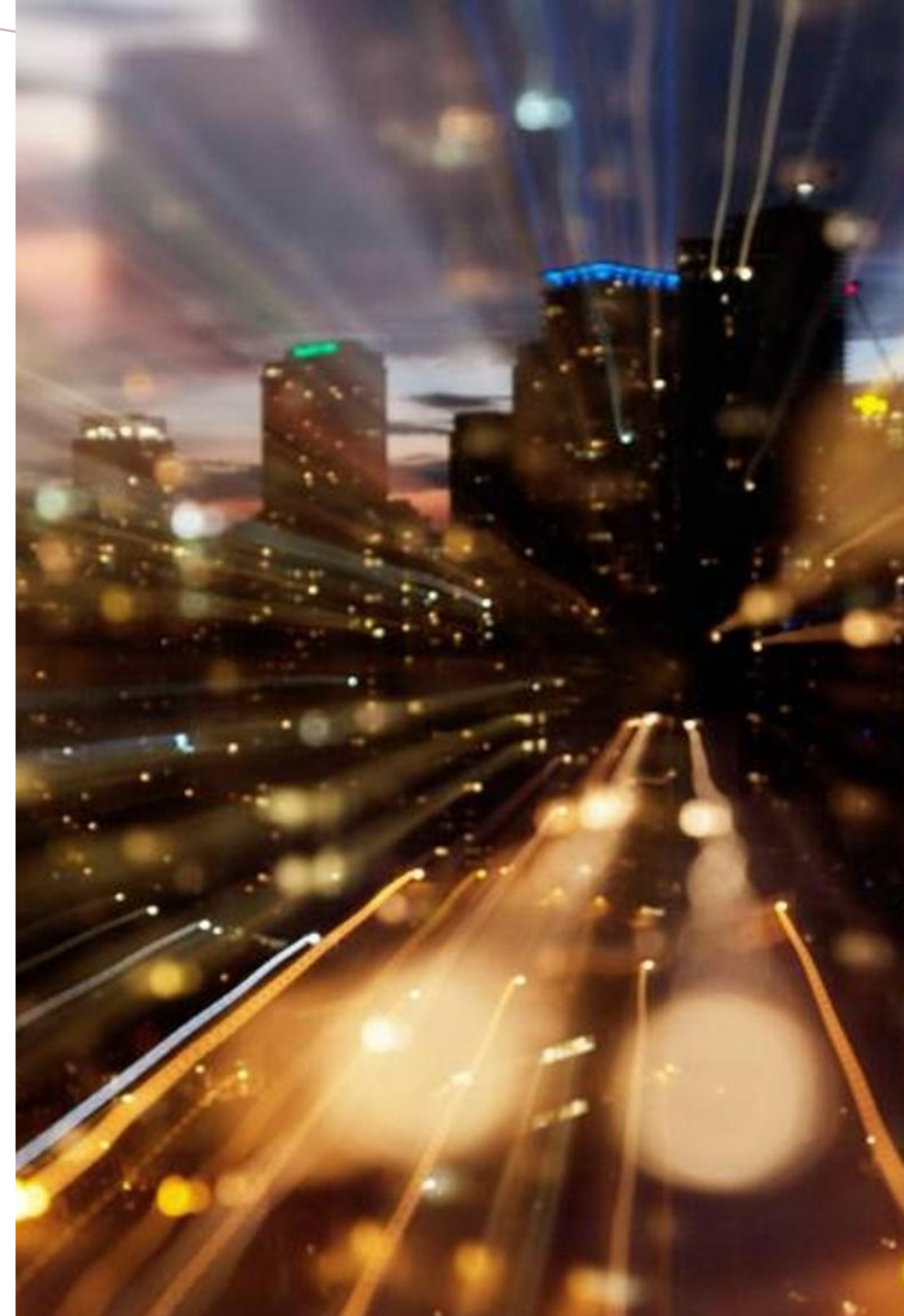
Maailman näkeminen yhtenä “tarkastelun yksikkönä” hämärtää yksityiskohtia, mutta voi olla jossain tapauksissa hyödyllistä (esim. ilmastonmuutos tai talous)

-> Usein “globaalista” keskusteltaessa painotetaan joitakin osa-alueita, jotka sitten liitetään laajempaan asiayhteyteen (=konteksti)

GLOBALI POHJOINEN JA -ETELÄ

- Maailmanjärjestelmäteoria
- Euroopan nousu globaalisti selkeintä 1500-luvulta
- Demografiset ja taloudelliset tekijät
- Pääoman kasauttaminen, keskus-periferia
- Teknologia, instituutiot
- YK:n rooli

Yhteenveto, Osa 1

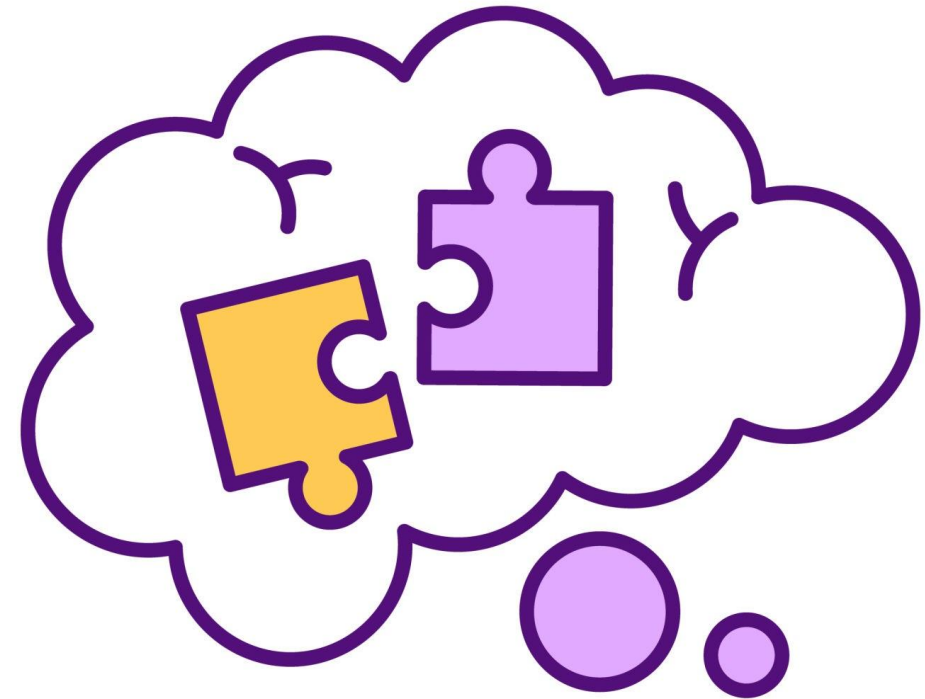
“Globaali” on valtava kokonaisuus erilaisia todellisuuksia, virtoja ja mahdollisuuksia. Syy-seuraus-suhteet eivät usein ole täysin selviä!

“Globaalia” tarkastellaan usein paikallisten tapausten avulla, mutta myös toisinpäin

Historialliset polkuriippuvuudet (rajojen vedot, siirtomaavalta, fossiiliset polttoaineet...) ja rakentuneet valtasuhteet ovat merkityksellisiä nykypäivän ja tulevaisuuden mahdollisuuksia kartoitettaessa

Vaikutusvallan, (epä)tasa-arvon ja oikeudenmukaisuuden kysymykset ovat keskeisiä

Laittakaa chatiin kysymyksiä ja/tai kommentteja, käydään niitä läpi tauon jälkeen!

Tauko 10min
Jatketaan:
17:51

GLOBAALI KESTÄVYYS

Väite: "Ihmiset ja luonto ovat toisistaan erillisiä"

Mitä ajatuksia tämä herättää?

Harjoituksen vuoksi järjestetään leikkimielinen väittelyasetelma: toinen puoli teistä pyrkii perustelemaan että yllä oleva väite on totta ja toinen puoli, että se ei ole totta. Olennaista ei ole se, kumpi on oikeassa, tai että oletko oikeasti tätä vai tuota mieltä. Pyritään vertailemaan perusteluita joita nousee esiin ja herättämään keskustelua!

Jos etunimesi alkaa aakkosten kirjaimilla A-M, olet väitteen puolella. Keksi perusteluita väitteen puolesta:

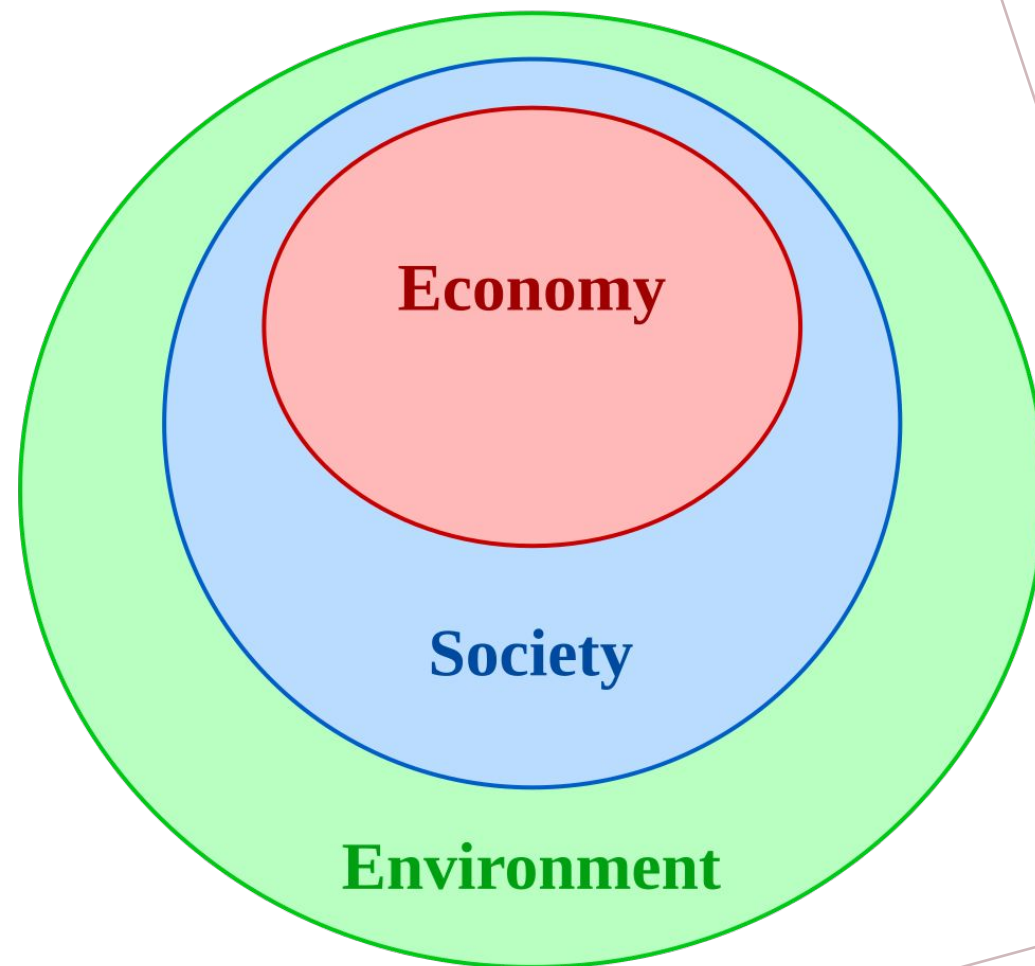
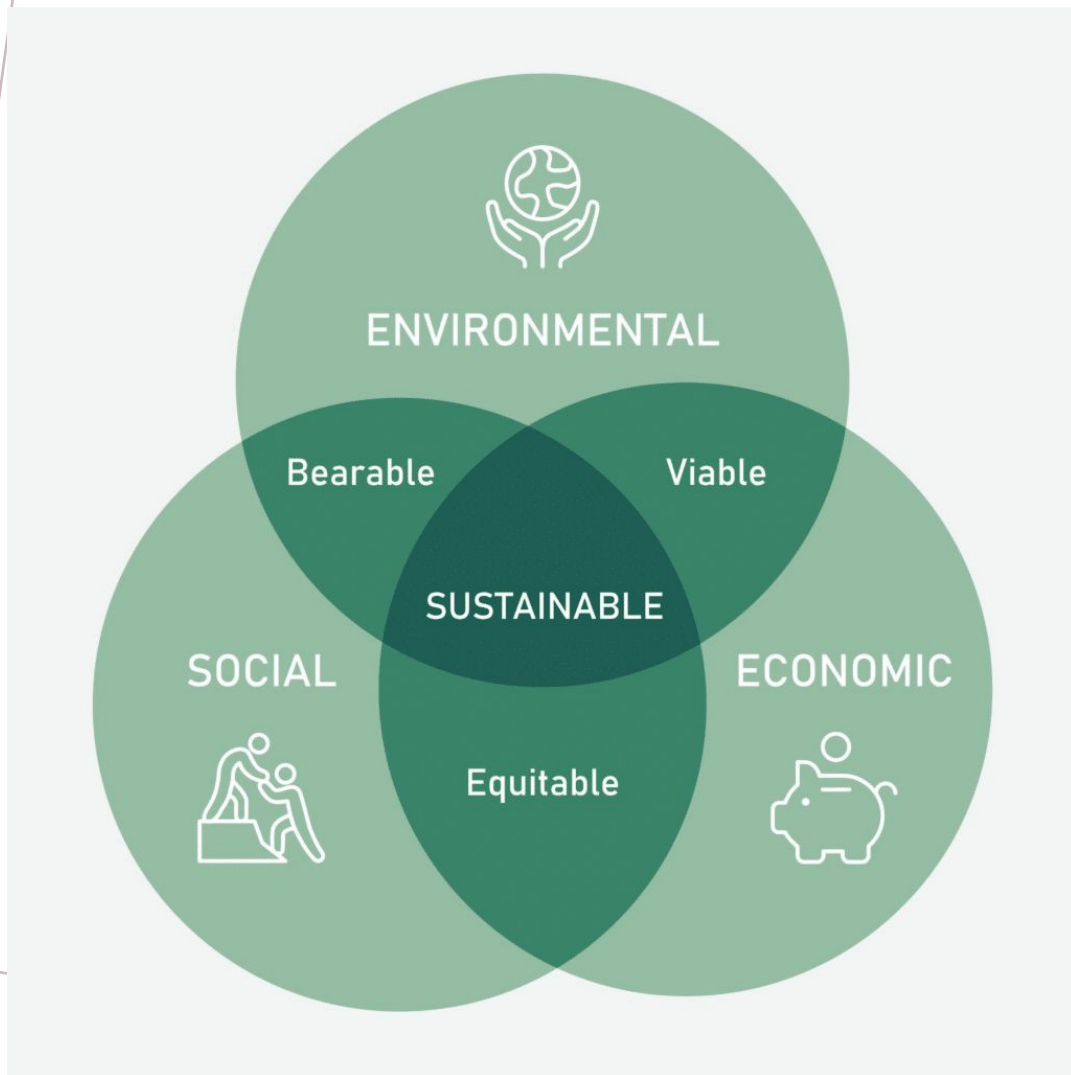
"Väite on totta, koska..."

Jos etunimesi alkaa kirjaimilla N-Ö, olet väitettä vastaan:

"Väite ei pidä paikkaansa, koska...."

Kestävyyden osa-alueiden hahmottaminen

OUR COMMON FUTURE

THE WORLD COMMISSION

ON ENVIRONMENT

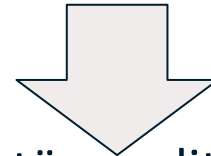
AND DEVELOPMENT

BRUNDTLANDIN RAPORTTI (1987)

- Multilateralismi ja kestävä kehitys

-> Laajimmin tunnettu (ja hyväksytty?) määritelmä “kestävälle kehitykselle”:

“Development that meets the needs of the present without compromising the ability of future generations to meet their own needs”

- Ymmärrys ympäristön, politiikan, tieteen, ekstraktion ja kehityksen yhteenliittymistä kasvaa huomattavasti - samoin ihmisen toiminnan kritiikin kohteet, kuten hiilidioksidipäästöjen haitallisuus
- Pohjana tulevalle:
 - Ilmastokokoukset - tiede. teknologia, politiikka, raha
 - Agendat toiminnalle - sopimukset, rahoitus
 - Erilliset kriisit ja kehityskulut ja niiden päällekkäisyys
 - Planetaariset rajat

VIDEO. PLANETARY BOUNDARIES:

<https://www.stockholmresilience.org/research/planetary-boundaries.html>

IHMISET JA YMPÄRISTÖ:

- Ympäristöongelmat ovat usein nk. “viheliäisiä ongelmia” (engl. “*wicked problems*”), joiden ratkaiseminen jollain tavalla aiheuttaa ongelmia toisaalla:
 - > ratkaisut vaativat monitieteisiä näkökulmia ja yhteistyötä eri (tieteellisten, poliittisten, taloudellisten, kulttuuristen yms.) toimijoiden kesken
 - > toimeenpano vaikuttaa ihmisiin ja muunlajisiin paikallisesti ja laajemmin
 - > oikeudenmukaisuuteen, valtaan ja toimijuuteen liittyvät kysymykset ovat usein keskeisiä!
- Yhteiskunta ↔ ympäristö
- Kolonialismi, kapitalismi ja rakenteellinen epätasa-arvo
- Ekstraktivismi, voitot ja kustannukset

Kestävyyssiirtymä/Kestävyyismurros

Ne isot sosioekologiset ongelmat:

Ilmastonmuutos

Biodiversiteetin väheneminen

Ratkaisuja (esim!):

1. Puuttuminen siihen, mikä aiheuttaa ongelmia: päästöt (ilmaan, vesiin jne), metsäkato
2. Toimintatapojen, käytänteiden ja rakenteiden muuttaminen kestävämmiksi (tuotantoketjut ja -tavat, poliittis-taloudelliset ajurit, kulutus jne)
3. Haittojen korjaaminen (esim. ennallistaminen)

GLOBALIT VALTASUHTEET MURROKSESSA

KANSAINVÄLISYYS - MITÄ SE TARKOITTAA?

Perinteisestä näkökulmasta

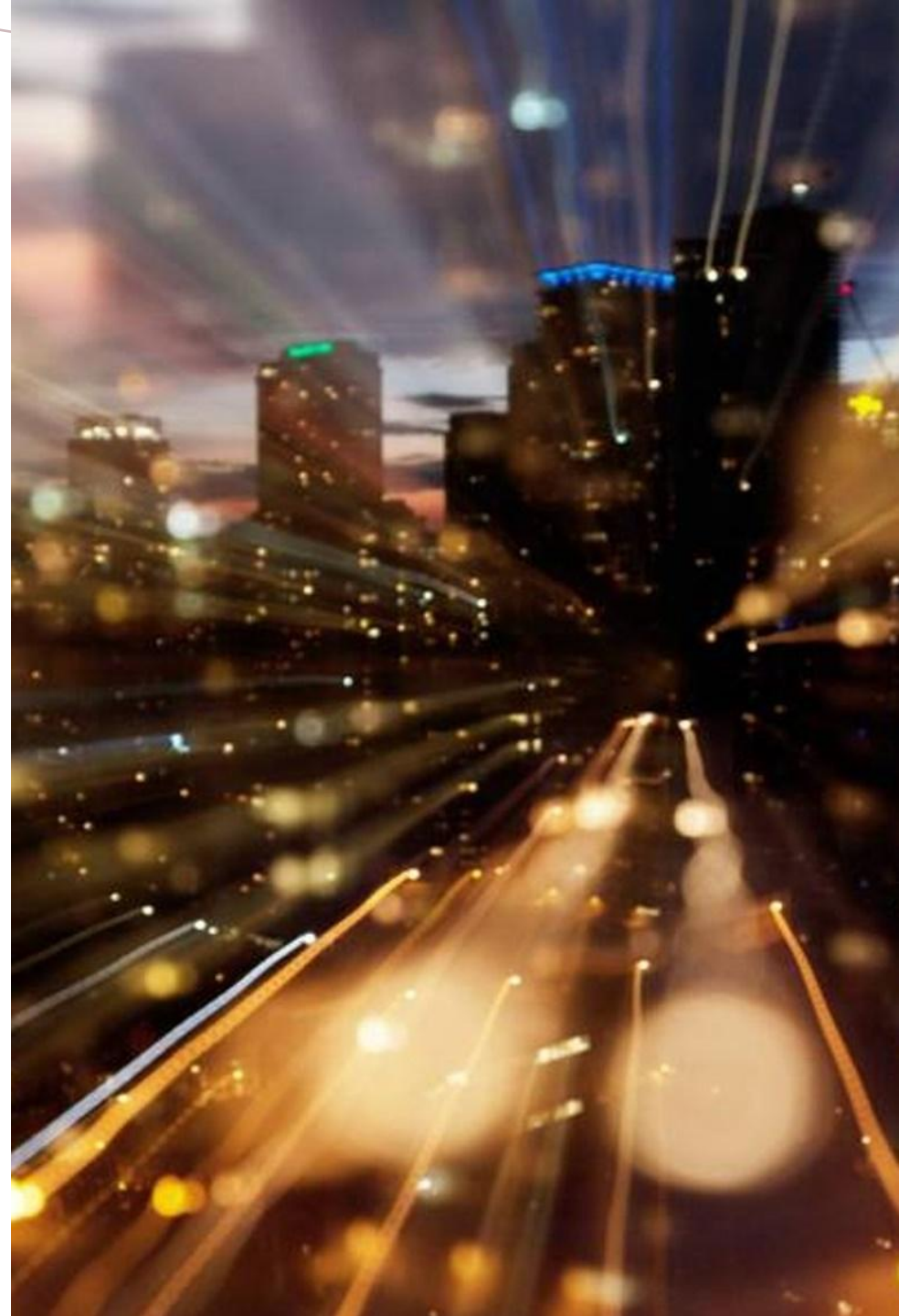
- Valtioiden välistä
- Oman maan näkökulmasta
- Suurmiehet
- Voittajan historiankirjoitus
- Eurosentrisyys - miten ja miksi dominoivat

Uudesta näkökulmasta

- Monialaisempaa, ylikansallista
- Laajemmin koko yhteiskunta, eri tasot
- Kenen toimijuus unohdettu?
- Soft ja hard power
- Kulttuurinen, taloudellinen, sosiaalinen

KANSAINVÄLISTEN SUHTEIDEN VAIHEITA

- Alku nähty usein Westfalenin rauhassa 1648, myös kritisoitu
- Kolonialismi ja imperialismi
- Suvereenin valtion synty 1800-luvulla
- Maailmansodat
- Kylmä sota ja kaksinapaisuus (Yhdysvallat - Neuvostoliitto)
- Mitä sen jälkeen?

MAAILMANJÄRJESTYKSEN MUUTOS?

- Päättäjien omia päätöksiä
 - Trump, Putin, Xi Jinping
- BRICS (Brazil, Russia, India, China, South Africa)
- Euroopan tulevaisuus
 - Orbán Unkarissa
 - Ukrainan tilanne
 - EU
- Onko sääntöpohjaista maailmanjärjestystä? Onko sitä koskaan ollut?
- Kysymykset demokratiasta/autoritäärisyydestä
- Kansainvälinen oikeus vs. intressien ohjaama realismi

2025 Valintakoe G

Aineisto 1:

Reilu siirtymä, ekologinen solidaarisuus ja kestävyysmurroksen mahdollisuus? (Huttunen & Rekola 2021. Alue ja Ympäristö [an academic journal] 50:2)

<https://yliopistovalinnat.fi/wp-content/uploads/2025/06/Yhteinen-osio-Aineisto-1.pdf>

Kiitos ja tsemppiä valmistautumiseen
ja kokeeseen!

Lähteitä (tieteellisiä artikkeleita ja “easy-access”-videoita):

Planetary boundaries:

- Video: <https://www.stockholmresilience.org/research/planetary-boundaries.html>
- Artikkelit (2009): “A safe operating space for humanity” <https://www.nature.com/articles/461472a>

World systems theory:

- Youtube-video: <https://www.youtube.com/watch?v=0HeigWVaExE>
- Kirja (1993): “THE WORLD SYSTEM - Five hundred years or five thousand?” <http://pombo.free.fr/frankgills1993.pdf>

Global North/South

- Video: <https://www.youtube.com/watch?v=35N7WNsLD90>
 - Hyvä video ja , vaikka ei mainitakaan lähteitä: suunnilleen nämä käsitykset itselläkin on opintojen aikana luetun myötä syntyneet

The Great Acceleration / Anthropocene:

- Kirja (2016): The Great Acceleration: An Environmental History of the Anthropocene since 1945 (YhMun pääsykoekirja vuonna joku?)

Kestävän kehityksen malleista:

- A Critical Approach towards Sustainable Development Models - A Review
https://ijair.org/administrator/components/com_jresearch/files/publications/IJAIR_2975_FINAL.pdf

Kestävyyssiirtymä / Kestävyyssmurros

- Blogi (Biodiful tutkimushanke; 2025) <https://biodiful.fi/blogi/muutosta-kaivataan-vaan-minkalaista/>

Sosioekologiset järjestelmät:

- Jyväskylän yliopisto: <https://onlinecourses.jyu.fi/mod/page/view.php?id=6612&forceview=1>
- Artikkeleita ja määritelmiä (Science Direct): <https://www.sciencedirect.com/topics/social-sciences/social-ecological-systems>

Bonus!

Globalisaatio ja nationalismi:

- Yle Areenan Kulttuurcocktail (15.4.2026 – luentopäivänä! :)) <https://areena.yle.fi/1-76623768>